

velse er afsluttet i 1911, samt Thisted og Ribe Amter, i hvilke Præstegaardsjorderne ere blevne gennemgaaede for Museet med det Formaal at sikre de endnu bevarede Oldtidsminder (se herom anførte Betænkning Side 390).

Ikke faa af de saaledes fredlyste Mindesmærker ere anselige og høre til dem, der give Egnen dens Præg. Nogle ere nu ene tilbage under tidligere Slægters og vor egen Tids Vanrøgt. Dette gælder den store Langdysse ved Gjørum i Hjørring Amt, den eneste fuldt bevarede i hele Vendsyssel. Store Stenalders-Grave ere fredede forskellige Steder paa Øerne, baade Dyssekamre og Jættestuer. Ogsaa blandt de runde Jordhøje, der anføres i Fortegnelsen, findes mange meget anselige. En samlet Fremstilling af de meget smukke Resultater, som ere opnaaede i Vendsyssel ved det nu i denne Landsdel foreløbig afsluttede Fredningsarbejde, vil findes i medfølgende Skrift „Vendsyssel-Studier“, Side 74 ff.

Som i tidligere Aar ere Fredningerne opnaaede uden noget Pengevederlag alene ved at paakalde Ejernes Interesse for Sagen; flere Gange er der uopfordret rettet Henvendelse til Museet med Tilbud om Fredning. Et enkelt Tilfælde fortjener særlig Omtale, fordi det viser, at Befolkningen end ikke skyer et pekuniært Offer for at bevare et Oldtidsminde, der er kendt i Egnen. En ualmindelig stor Høj ved Vallekilde, der vel var stærkt medtaget fra ældre Tid, men dog endnu et anseligt Oldtidsminde, truedes med yderligere Beskadigelse. Paa Grund af de særlige Forhold maatte der skaffes et ikke ringe Beløb til Veje, om Højen skulde bevares; hertil tog Egnens Befolkning selv Initiativet med Højskoleforstander Povl Hansen i Spidsen; Nationalmuseet overtog en mindre Andel i Udgiften samt alle de sædvanlige Omkostninger, og Højen blev saaledes reddet. Med lignende, velvillig og forstaaende Interesse omfattes Fredningssagen i alle Landets Egne.

Det kan dog ikke undre, at enkelte af de fra gammel Tid fredede Oldtidsminder have lidt Overlast, og det maa med Beklagelse udtales, at Virksomheden ikke kan indskrænkes til at indvinde nye Fredninger; ogsaa Sikringen af de gamle ses at kræve mere og mere Arbejde. Ved indtrædende Ejerskifte overføres ikke altid Kærligheden til Oldtidsmindet paa den nye Mand; ogsaa ellers kunne Forholdene forme sig saaledes, at et Mindesmærke lider ved Vanrøgt (ved St. Hansblus o. a.). I 1911 har Museet maattet gribe ind i 4 Tilfælde, hvor det saaledes var gaaet ud over Oldtidsminder, som vare fredlyste fra tidligere Tid. De afsluttedes alle paa tilfredsstillende Maade med, at Skadevolderne betalte Omkostningerne ved Istandsættelsen og i et Par Tilfælde dertil en Bøde, som tilfaldt „De fattiges Kasse“. Ved Siden heraf har den Forringelse og Skade, Naturen selv volder, i 1911 som i tidligere Aar krævet Udbedringer og Foranstaltninger af forskellig Art: Krat har maattet ryddes, store Stengrave sikres mod Skred, en Indhegning istandsættes m. m. Saadanne Udbedringsarbejder ere, ved Museets Konservator og hans Hjælpere, foretagne ved to Jættestuer i Frederiksborg Amt (Trolldgaarde, Hjortegaarden), Langdysser ved Hvedstrup i Københavns Amt og Atterup i Præstø Amt, en Jættestue ved Sandby i Præstø Amt, en Høj ved Birket paa Lolland, en Jættestue ved Munkebo i Odense Amt og en Langdysse i Vendsyssel.

Der er anbragt 143 Fredningsmærker af Granit. Forskellige Grunde have medført, at der i 1911 maatte opstilles et saa stort Antal, der langt overstiger det sædvanlige (100). I Forbindelse med Fredningsvirksomheden skal endnu nævnes, at to udstukne Jernbanelinier ere blevne gennemgaaede: Give-Herning og Hjørring-Aabybro; i Forstaaelse med Jernbanevæsenet besigtiger Museet Oldtidsminderne langs de nye Banelinier for at vaage over, at intet ødelægges, som bør forblive uskadt.

De fredlyste Mindesmærker ere følgende:

Amt.	Herred.	Søgn.	By og Matr.-Nr.	Antal og Art.
Frederiksborg	Holbo	Annise	Annise 8 a	1 Høj
Do.	Do.	Søborg	Passebæk 1 e	2 Høje
Københavns	Tune	Karlslunde	Karlslunde 7	1 Høj
Do.	Do.	Do.	— 15 a	1 Høj
Holbæk	Løve	Helsingø	Reersø 7 a	1 Dysse
Do.	Ods	Vallekilde	Vallekilde 6 a	1 Høj